

تدبر در قرآن

چرا و چگونه؟

مدرسه قرآن اترات

عنوان: تدبیر در قرآن چرا و چگونه
نشانی: تهران، خیابان کارگر
شمالی، پلاک ۱۴۳۷، طبقه سوم
تلفن: ۰۲۱-۸۸۵۳۶۷۹۵
Romman@QuranEtratSchool.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا

قرآن کریم، سوره کهف آیه نخست

فهرست مندرجات:

۵ مقدمه

۸ قطره ای از دریا

۲۲ سخن اولیاء و رهبران دینی در باب قرآن و تدبر در آن

۲۹ سخن متفکران جهان در باب قرآن و تدبر در آن

۳۱ معرفی مراکز آموزش مفاهیم قرآن و روش های تدبر در قرآن

مقدمه

رسول گرامی اسلام حضرت محمد ﷺ، دو یادگار جدانشدنی در میان امتش به یادگار گذاشت و از این دو یادگار به عنوان ثقلین یاد کرد. ثقلین در نظرایشان هرگز از هم جدا نمی‌شوند. ثقلین شامل کتاب خدا قرآن، و نیز اهل بیت پیامبر خدا ﷺ می‌شوند. اهل بیت شریف رسول خدا ﷺ، همواره به قرآن اهتمام داشتند. به همین دلیل شایسته و واجب است که شیعیان ایشان، به عنوان کسانی که می‌خواهند قدم قدم، آنها را همراهی و مشایعت کنند، نسبت به قرآن اهتمام داشته باشند. قرآن کریم در نزد اهل بیت علیهم‌السلام، محیط بر همه زندگی است و نه بخشی از آن؛ به همین دلیل جایی از زندگی ایشان را نمی‌یابیم، جز اینکه منطبق با قرآن است. اهل بیت (ع) مفسر قرآن هستند، یعنی غرض قرآن و اجزای آن را مطابق این غرض، چنان که هست می‌دانند و تبیین کرده و می‌کنند. و ما به عنوان کسانی که امیدواریم شایستگی شیعه بودن را پیدا کنیم، لازم است همه زندگی خود را با قرآن عجین نماییم.

به همین دلیل ضرورت دارد، اولانس و کثرت مراجعه به قرآن داشته باشیم، تا اصلی ترین نیازمان که همانا رسیدن به تشیع است را به شکل اجمالی پاسخ بگوییم. ثانیاً با ارتقاء سطح و رشد مان، نیازهای ارتقاء یافته مان را نیز بر قرآن عرضه کنیم تا به شکلی همه جانبه و تفصیلی، از قرآن بهره مند شویم. واضح است چنین سطحی از بهره مندی، نیازمند دقتی علمی بر روی روش هایی است که بتواند در سریعترین شکل ممکن بزرگترین نیازهای انسان ها را پاسخ بگوید. به چنین مطالعه و نتایج حاصل از آن، می توانیم اطلاق تدبیر نماییم.

تدبیر در قرآن به یک معنا، دقت به روابط میان همه اجزای کلام خدا و استفاده از ظرفیت هماهنگ آنها در مقصد هدایت، و از طرف دیگر دقت بر نحوه استفاده اهل بیت (علیهم السلام) از قرآن است. و این هر دو دقت، امکانی را به انسان می دهد که حیاتش را به حیات طیبه نزدیک نماید و همه وجوه زندگیش دلالت بر گرایش نسبت به آخرت داشته باشد.

تدبیر در قرآن موجب ایجاد ظرفیت برای تحقق حاکمیت حقه جهانی توسط بقیه الله اعظم و نیز خارج کردن ثقلین از مهجوریت است.

معنای تدبیر

ساحت تدبیر در قرآن برای انسان چه به لحاظ فردی و چه برای جامعه، ساحتی برای علم و عمل است، زیرا قرآن تعیین کننده خط مشی انسان و اجتماع و ارائه دهنده شناخت های لازم و باید ها و نبایدها برای اوست. پس ساحت تدبیر در قرآن، ساحت مدیریت و تجلی تدبیر الهی در حیات بشری است.

قرآن مبین عاقبت هستی و انسان است. به همین دلیل تدبیر در قرآن منطبق بر تدبیر هستی و تدبیر در حوزه اعمال انسان است.

بدین ترتیب می‌توان به اختصار با دلایل قطعی بیان کرد ساحت تدبیر:

- ساحت فهم برای عمل است.
- عمل برای آخرت و بقا و ماندگاری است.
- آوردن قرآن به صحنه زندگی انسان و اجتماع است.
- چگونه مطلوب شدن برای خداوند است.
- شناخت هستی و هستی‌آفرین و قرب به هستی‌آفرین است.
- به رضایت او و خود دست یافتن است.
- مدیریت مطلوب و برنامه ریزی صحیح در زندگی است.

درجات قرآن خواندن

انسان باید سعی کند قرآن را از خدای تعالی بشنود نه از جانب خودش. انسان هنگام خواندن قرآن، با خواندن آیات مدح صالحین باید سعی کند به آنها نزدیک شود و وقتی آیات عذاب را می‌خواند، خود را در معرض آن بداند.

کمترین مرتبه قرائت قرآن اینست که خود را هنگام قرائت در محضر خدا بدانند در این حالت، حالت تضرع و ابتهال به او دست می‌دهد.

دوم اینکه با قلب خود گواهی بدهد که گویی پروردگار او را مخاطب قرار داده است و او را با نعمت‌ها و احسانش مورد خطاب ببیند، در این حال مقامش مقام حیا و تعظیم و فهم است.

سوم اینست که خود را و قرائت خود را ببیند و حتی به نعمت‌هایی که به او داده شده فکر نکند و تنها مستغرق در مشاهده متکلم شود و البته این مربوط به درجه مقربین است.

امام جعفر صادق علیه السلام فرمود: «والله لقد تجلی الله لخلقه في كلامه ولكن لا يبصرون» «سوگند به خدا که خداوند برای خلقش در کلامش تجلی کرده است ولیکن مردم آن را نمی‌بینند.»

قطره ای از دریا ۱:

انسان که نیازهایش را بشناسد قرآن را تنها رفع کننده نیاز خود می یابد.
قرآن به عنوان مهم ترین رافع نیاز انسان، عطایی منحصر به فرد برای
اوست. هیچ چیز به اندازه قرآن نمی تواند نیازی را از انسان برطرف کند.
قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَهُوَ غَنِيٌّ وَلَا فَقْرَ بَعْدَهُ إِلَّا مَا بِهِ غِنًى.
هر که قرآن را بخواند، بی نیاز شود و پس از آن نیازی ندارد و گرنه به
هیچ بی نیازی دست نیابد.

قطره ای از دریا ۲:

انسان اگر بخواهد بهترین برنامه زندگی اش را انتخاب کند، قرآن خواندن
بهترین برنامه زندگی او خواهد بود.

**عَنِ الزَّهْرِيِّ قَالَ قُلْتُ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ قَالَ الْحَالُ
الْمُرْتَحِلُ قُلْتُ وَمَا الْحَالُ الْمُرْتَحِلُ قَالَ فَتَحَ الْقُرْآنَ وَخَتَمَهُ كُلَّمَا جَاءَ بِأَوَّلِهِ
إِرْتَحَلَ فِي آخِرِهِ وَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَرَأَى أَنَّ رَجُلًا
أُعْطِيَ أَفْضَلَ مِمَّا أُعْطِيَ فَقَدْ صَغَّرَ عَظِيمًا وَعَظَّمَ صَغِيرًا.**

زهري گوید به حضرت علی بن الحسین علیه السلام گفتم: کدام عمل بهتر
است؟ فرمود: عمل حال مرتحل (درآید و کوچ کند) گفتم: حال مرتحل
چیست؟ فرمود: فرد خواندن قرآن را آغاز کند و به انجام رساند و هر
زمانی که از اول قرآن شروع کرد تا آخر برساند. سپس فرمود رسول
خدا ﷺ فرموده است: به هر کس خدا قرآن را عطا کرد و او پندارد
که خدا به دیگری بهتر از او عطای داشته است، حتماً بزرگی را کوچک
شمرده و کوچکی را بزرگ شمرده است.

قطره ای از دریا ۳:

درجات انسان در دنیا و آخرت به فهم معانی آیات قرآن وابسته است.
هر چه انسان به این مفاهیم انس بیشتری داشته باشد، از رفعت، شکوه

و درجه بیشتری نزد خداوند (در دنیا و آخرت) برخوردار است.

عَنْ حَفْصِ قَالَ سَمِعْتُ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ لِرَجُلٍ أَتَحِبُّ الْبَقَاءَ فِي الدُّنْيَا فَقَالَ نَعَمْ فَقَالَ وَلِمَ قَالَ لِقِرَاءَةِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فَسَكَتَ عَنْهُ فَقَالَ لَهُ بَعْدَ سَاعَةٍ يَا حَفْصُ مَنْ مَاتَ مِنْ أَوْلِيَائِنَا وَشِيعَتِنَا وَلَمْ يُحْسِنِ الْقُرْآنَ عُلِمَ فِي قَبْرِهِ لِيَرْفَعَ اللَّهُ بِهِ مِنْ دَرَجَتِهِ فَإِنَّ دَرَجَاتِ الْجَنَّةِ عَلَى قَدْرِ آيَاتِ الْقُرْآنِ يُقَالُ لَهُ اقْرَأْ وَارْقُ فَيَقْرَأُ ثُمَّ يَرْقَى قَالَ حَفْصُ فَمَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَشَدَّ خَوْفًا عَلَيَّ نَفْسِهِ مِنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليه السلام وَلَا أَرَى النَّاسَ مِنْهُ وَكَانَتْ قِرَاءَتُهُ حُزْنًا فَإِذَا قَرَأَ فَكَأَنَّهُ يُخَاطَبُ إِنْسَانًا.

از حفص گوید: از امام کاظم عليه السلام شنیدم به مردی می‌فرمود: تو دوست داری در دنیا بمانی؟ در پاسخ گفت: آری، فرمود: برای چه؟ جواب گفت: برای خواندن «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ»، و امام عليه السلام چیزی نگفت؛ و پس از ساعتی فرمود: ای حفص! هر که از دوستان و شیعیان ما بمیرد و قرآن را خوب نداند، در قبر به او یاد دهند تا خدا به وسیله آن درجه‌اش را بالا برد، زیرا درجات بهشت به اندازه آیات قرآن است، به او گفته شود: بخوان و بالا برو می‌خواند و بالا می‌رود، حفص گوید: من احدی را ندیدم بر خود بترسد چون موسی بن جعفر، و احدی را ندیدم از آن حضرت امیدوارتر باشد و قرآن خواندنش با اندوه بود، و چون قرآن می‌خواند گویا با کسی سخن می‌گفت.

قطره ای از دریا ۴:

قرآن برای کسی که آن را یاد گرفته، همراه و معلمی دائمی است و چنین شخصی را به درجات عالی رهنمون می‌سازد. شرط این تعلیم و ترفیع، تمسک به مضامین آن است.

عَنْ يَعْقُوبَ الْأَحْمَرِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنِّي كُنْتُ قَرَأْتُ الْقُرْآنَ فَقَلَّتْ مِنِّي فَادَعُ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يُعَلِّمَنِيهِ قَالَ فَكَأَنَّهُ فَرَعَ لِدَلَالٍ فَقَالَ عَلَّمَكَ اللَّهُ هُوَ وَإِنَّا جَمِيعًا قَالَ وَنَحْنُ نَحْوُ مِنْ عَشْرَةٍ ثُمَّ قَالَ السُّورَةُ تَكُونُ

مَعَ الرَّجُلِ قَدْ قَرَأَهَا ثُمَّ تَرَكَهَا فَتَأْتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ وَتُسَلِّمُ عَلَيْهِ
فَيَقُولُ مَنْ أَنْتَ فَيَقُولُ أَنَا سُورَةُ كَذَا وَكَذَا فَلَوْ أَنَّكَ تَمَسَّكَتَ بِي وَأَخَذْتَ بِي
لَأَنْزَلْتُكَ هَذِهِ الدَّرَجَةَ فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ
لِيُقَالَ فُلَانٌ قَارِئٌ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ لِيَطْلُبَ بِهِ الدُّنْيَا وَلَا خَيْرَ فِي ذَلِكَ وَ
مِنْهُمْ مَنْ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ لِيَنْتَفِعَ بِهِ فِي صَلَاتِهِ وَلَيْلِهِ وَنَهَارِهِ .

از یعقوب احمر، گوید: به امام صادق علیه السلام گفتم: قربانت، راستی که
من قرآن را یاد گرفتم و از دستم رفت، به درگاه خدا عزوجل دعا کن
که آن رابه من یاد دهد، گویا مانند اینکه آن حضرت از این گزارش
در هراس شد و فرمود: خدا آن رابه تو و ماها همه یاد بدهد- گوید: ما
نزدیک ده کس بودیم- سپس فرمود: سوره ای است که همراه مردی
بوده، آن را خوانده و سپس واگذارده است و روز قیامت در نیکوترین
صورتی بیاید و بر او سلام دهد، او می گوید: تو کیستی؟ جواب می دهد:
من سوره چنان و چنانم و اگر مرا با تمام وجود دریافت کرده بودی و
نگاه داشته بودی، تو را به این درجه می رسانیدم، بر شما باد به ملازمت
قرآن. سپس فرمود: برخی مردمند که قرآن را می خوانند تا گفته شود:
فلانی قرآن خوان است و برخی باشند که قرآن می خوانند برای به دست
آوردن دنیا، در اینها خیری نیست و برخی باشند که قرآن می خوانند تا
در نماز شب و روز، خود از آن سود ببرند.

قطره ای از دریا۵:

انسان اگر بداند که قرآن روح و جاننش را تعالی می بخشد لحظه ای دست از
آن نمی کشد.

قَالَ قُلْتُ لِأَيِّ عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ عَلَى دِينَا كَثِيرًا وَقَدْ دَخَلَنِي مَا كَانَ الْقُرْآنُ
يَتَغَلَّتْ مِنِّي فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام - الْقُرْآنُ الْقُرْآنُ إِنَّ الْآيَةَ مِنَ الْقُرْآنِ وَالسُّورَةُ
لَتَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى تَصْعَدَ أَلْفَ دَرَجَةٍ يَعْنِي فِي الْجَنَّةِ فَيَقُولُ لَوْ حَفِظْتَنِي

لَبَلَّغْتُ بِكَ هَاهُنَا .

از یعقوب احمر، گوید: به امام صادق علیه السلام گفتم: من بدهکاری بسیاری دارم و تا آنجا اندوه و پریشانی به دلم راه یافته که قرآن را از دستم ربوده است و فراموشم کرده، امام صادق علیه السلام فرمود: قرآن، قرآن، راستی که یک آیه از قرآن و یک سوره از آن روز قیامت می آید تا هزار درجه بالا می رود، یعنی در بهشت و می گوید: اگر تو مرا با خود نگهداشته بودی، تو را به این مقام می رسانیدم.

قطره ای از دریا ۶:

انسان با قرآن می تواند توفیق دست یابی به درجاتی از نبوت را داشته باشد.
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ بِالتَّخَشُّعِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ لِحَامِلِ الْقُرْآنِ وَإِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ بِالصَّلَاةِ وَالصَّوْمِ لِحَامِلِ الْقُرْآنِ ثُمَّ نَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ يَا حَامِلَ الْقُرْآنِ تَوَاضَعْ بِهِ يَرْفَعَكَ اللَّهُ وَلَا تَعَزَّزْ بِهِ فَيَذَلَّكَ اللَّهُ يَا حَامِلَ الْقُرْآنِ تَزَيَّنْ بِهِ لِلَّهِ يُزَيِّنْكَ اللَّهُ بِهِ وَلَا تَزَيَّنْ بِهِ لِلنَّاسِ فَيُشِينَكَ اللَّهُ بِهِ مَنْ حَتَمَ الْقُرْآنَ فَكَأَنَّمَا أَدْرَجَتْ النَّبُوءَةُ بَيْنَ جَنْبَيْهِ وَلَكِنَّهُ لَا يُوحَى إِلَيْهِ وَمَنْ جَمَعَ الْقُرْآنَ فَتَوَلَّاهُ لَا يَجْهَلُ مَعَ مَنْ يَجْهَلُ عَلَيْهِ وَلَا يَغْضَبُ فِيمَنْ يَغْضَبُ عَلَيْهِ وَلَا يَجِدُ فِيمَنْ يَجِدُ وَلَكِنَّهُ يَعْفُو وَيَصْفَحُ وَيَغْفِرُ وَيَحْلُمُ لِعَظِيمِ الْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْتِيَ الْقُرْآنَ فَظَنَّ أَنَّ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ أَوْتِيَ أَفْضَلَ مِمَّا أُوْتِيَ فَقَدْ عَظَّمَ مَا حَقَّرَ اللَّهُ وَحَقَّرَ مَا عَظَّمَ اللَّهُ .

رسول خدا ﷺ فرمود: سزاوارترین مردم به ترس از خدا در نهان و عیان، دارای علم به قرآن (حامل قرآن) آن است و راستی که سزاوارترین مردم در نهان و عیان به نماز خواندن و روزه گرفتن، حامل قرآن است، سپس با صوتی بلند خطاب کرد: ای حامل قرآن! به وسیله آن، تواضع پیشه کن تا خدایت بالا برد و آن را وسیله عزت طلبی و تکبر مساز که خدا خوارت کند، ای حامل قرآن! خود را با آن برای خدا بیارای تا خدا تو را بیاراید و خود را بدان

برای مردم میارای که خدا بدو تورا زشت نماید، هر که قرآن را ختم کند گویا نبوت را در دل خود جای داده است ولی نه به وسیله وحی، و هر که قرآن را جمع کند و آن را درک کند، در برابر کسی که با او نادانی کند، بردبار باشد و در برابر هر که به او خشم کند، شکیبیا باشد و خشم نکند و در برابر هر که به او تندی کند، تند نشود ولی بگذرد و چشم پوشد و بیامرزد و بردبار باشد به خاطر تعظیم قرآن و هر که قرآن بدو داده شده است و گمان برد به کسی بهتر او داده شده، هر آینه آنچه را خدا کوچک شمرد، بزرگ دانسته و آنچه را خدا بزرگ دانسته، کوچک شمرد است. **قطره ای از دریا ۷:**

کسی که قرآن می خواند گویی تمام کتب انبیای گذشته را خوانده است.
عن سعد الإسكاف قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أُعْطِيَ السُّورَ الطُّوَالَ مَكَاتَ التَّوْرَةِ وَأُعْطِيَ الْمِثْنَ مَكَاتَ الْإِنْجِيلِ وَأُعْطِيَ الْمِثْلَيْنِ مَكَاتَ الزَّبُورِ وَفُضِّلْتُ بِالْمَقْصَلِ ثَمَانٌ وَسِتُّونَ سُورَةً وَهُوَ مِثْلُهُمْ عَلَى سَائِرِ الْكُتُبِ وَالتَّوْرَةُ لِمُوسَى وَ الْإِنْجِيلُ لِعِيسَى وَ الزَّبُورُ لِدَاوُدَ.

سعد اسکاف از رسول خدا ﷺ حدیث کند که فرمود: به من سوره های طولانی داده شده به جای تورات، و سوره های صد آیه ای داده شد مرا به جای انجیل و سوره های مثانی به من داده شد به جای زبور، و سوره های مفصل (یعنی آیه کوتاه) را که شصت و هشت سوره است افزون به من دادند و این قرآن نگهبان و گواه است بر کتاب های دیگر و تورات از موسی علیهِ السلام است و انجیل از عیسی علیهِ السلام است و زبور از داود علیهِ السلام است.

قطره ای از دریا ۸:

انسان می تواند به منبع هدایت و نور متصل باشد و در تمام لحظات زندگی اش از آن بهره مند باشد.
 قرآن منبع نور، هدایت و علم است برای کسی که از آن بهره ببرد.

أبي عبد الله عليه السلام قال: كَانَتْ فِي وَصِيَّةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَصْحَابُهُ اَعْلَمُوا أَنَّ الْقُرْآنَ هُدًى النَّهَارِ وَنُورُ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ عَلَى مَا كَانَ مِنْ جُهْدٍ وَفَاقَةٍ.

امام صادق عليه السلام فرمود: در سفارش امیرالمؤمنین عليه السلام به یارانش بود که: بدانید همانا قرآن برای هر کوشش و فقر، راهبری برای روز و نوری برای شب تار است.

قطره ای از دریا ۹:

مهم‌ترین برنامه زندگی انسان در طول عمرش آگاهی و آشنایی با مفاهیم قرآن است.

سزاوار است تا پایان عمر به یاد دادن و یادگرفتن قرآن اهتمام داشت.
قال الصادق عليه السلام: يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ لَا يَمُوتَ حَتَّى يَتَعَلَّمَ الْقُرْآنَ أَوْ يَكُونَ فِي تَعْلِيمِهِ.

امام صادق عليه السلام می‌فرمایند: برای مؤمن شایسته است که نمیرد تا قرآن را یاد بگیرد یا در کار یاد گرفتنش باشد.

قطره ای از دریا ۱۰:

تفکر انسان برای شکوفایی نیاز به مراقبت و پرورش دارد و قرآن اساس این مراقبت است.

قرآن سبب فعال شدن تفکر حقیقی و حیات بخش است.
عن أبي عبد الله عليه السلام قَالَ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ فِيهِ مَنَارُ الْهُدَى وَمَصَابِيحُ الدُّجَى فَلْيَجْلُ جَالٍ بَصَرُهُ وَيَفْتَحْ لِلضِّيَاءِ نَظَرُهُ فَإِنَّ التَّفَكُّرَ حَيَاةٌ قَلْبِ الْبَصِيرِ كَمَا يَمْشِي الْمُسْتَنِيرُ فِي الظُّلُمَاتِ بِالنُّورِ.

امام صادق عليه السلام فرمودند همانا این قرآن (کتابی) است که در آن است جایگاه نور هدایت و چراغ‌های شب تار، پس شخص تیزبین باید در آن دقت کند و برای پرتوش نظر خویش را بگشاید، زیرا که اندیشه کردن، زندگانی دل بینا است، مانند آنکه جویای روشنی است که در تاریکی‌ها به سبب نور راه پیماید.

قطره ای از دریا ۱۱:

قلب انسان که زنگار می گیرد تنها قرآن جلابخش آن است.

تلاوت قرآن جلا دهنده قلب است.

قال رسول الله ﷺ إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ لَتَصْدَأُ كَمَا يَصْدَأُ الْحَدِيدُ وَإِنَّ جَلَاءَهَا قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ.

پیامبر ﷺ فرمودند این دل ها چون آهن زنگار می گیرد، و جلا و پاک کردن آنها به وسیله قرآن صورت می گیرد.

قطره ای از دریا ۱۲:

انسان گنجی دارد که پیدا کردن و بهره بردن از آن گنج از اصلی ترین برنامه های زندگی اش است.

کسی که قرآن می خواند به گنج های بی نهایی دست می یابد.

قَالَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ آيَاتُ الْقُرْآنِ خَزَائِنٌ فَكَلَّمَا فَتَحَتْ خَزَانَةً يَنْبَغِي لَكَ أَنْ تَنْظُرَ مَا فِيهَا.

از امام زین العابدین رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نقل شده است: آیات قرآن گنجینه هایند و هر زمانی که گنجینه ای گشودی، بر تو سزاوار است که نگاه کنی در آن چیست.

قطره ای از دریا ۱۳:

انسان از سختی های دنیا و از مهلکه های آن جز با دانستن قوانین و کاربرد آن خارج نمی شود. خواندن قرآن نجات دهنده از مهلکه هاست.

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَا وَاللَّهِ لَا يَرْجِعُ الْأَمْرُ وَالْخِلَافَةُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ أَبَدًا وَلَا إِلَى بَنِي أُمَيَّةٍ أَبَدًا وَلَا فِي وَلَدِ طَلْحَةَ وَالزُّبَيْرِ أَبَدًا وَذَلِكَ أَنَّهُمْ نَبَذُوا الْقُرْآنَ وَابْطَلُوا السُّنَنَ وَعَطَلُوا الْأَحْكَامَ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْقُرْآنُ هَدًى مِنَ الضَّلَالِ وَتَبْيَانٌ مِنَ الْعَمَى وَاسْتِقَالَةٌ مِنَ الْعَثَرَةِ وَنُورٌ مِنَ الظُّلْمَةِ وَضِيَاءٌ مِنَ الْأَحْذَاتِ وَعِصْمَةٌ مِنَ الْهَلَكَةِ وَرُشْدٌ مِنَ الْغَوَايَةِ وَبَيَانٌ مِنَ الْفِتَنِ وَبَلَاغٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَى الْآخِرَةِ وَفِيهِ كَمَالُ دِينِكُمْ وَمَا عَدَلَ أَحَدٌ عَنِ الْقُرْآنِ إِلَّا إِلَى النَّارِ.

امام صادق علیه السلام فرمودند: امامت و خلافت هرگز به آل ابی بکر و عمرو نه به زادگان بنی امیه و نه در نسل طلحه و زبیر بازمی گردد، زیرا آنان قرآن را به دور انداختند و سنت ها را باطل کردند و احکام را معطل گذاشتند در حالی که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: قرآن هدایت کننده هر گمراهی و روشنگر هر نابینایی است و وسیله بازگشت و گذشت از هر لغزش است و روشنی است در تاریکی و پرتوی است در هر پیشامد (بدعت) و نگهداری از هر هلاکت است و رهیابی از هر گمراهی است و بیان است در مورد هر فتنه و اشتباه و وسیله رسیدن از دنیا به سعادت آخرت است و در آن است کمال دین شماها و هیچ کس از قرآن منحرف نشود جز به دوزخ سوزان.

قطره ای از دریا ۱۴:

انسان از ترس ها، وحشت ها، ابهامات دنیا رهایی نمی یابد مگر اینکه متصل به فهم قرآن شود.

همراهی با قرآن ایمنی دهنده از وحشت های دنیوی است.

قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام لَوْ مَاتَ مَنْ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَمَا اسْتَوْحِشْتُ بَعْدَ أَنْ يَكُونَ الْقُرْآنُ مَعِيَ وَكَانَ عليه السلام إِذَا قَرَأَ مَالِكٌ يَوْمَ الدِّينِ يُكْرِّهُا حَتَّى كَادَ أَنْ يَمُوتَ. امام سجاد فرمودند: اگر همه مردم که مابین مشرق و مغرب هستند بمیرند من از تنهایی هراس نکنم پس از آنکه قرآن با من باشد، و آن حضرت عليه السلام شیوه اش این بود که هر گاه مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ را می خواند آنقدر آن را تکرار می کرد که نزدیک بود بمیرد.

قطره ای از دریا ۱۵:

اخبار عالم هستی برای آگاه شدن انسان و بهره برداری از آن در قرآن آمده است. با مراجعه به قرآن می توان به اخبار همه هستی و آنچه مورد نیاز انسان است دست یافت.

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ الْعَزِيزَ الْجَبَّارَ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ كِتَابَهُ وَهُوَ الصَّادِقُ

الْبَارِ فِيهِ خَبَرُكُمْ وَخَبَرُ مَنْ قَبْلَكُمْ وَخَبَرُ مَنْ بَعْدَكُمْ وَخَبَرُ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَوْ أَتَاكُمْ مِنْ يُخْبِرُكُمْ عَنْ ذَلِكَ لَتَعَجَبْتُمْ.

امام صادق علیه السلام: راستی که عزیز جبار، کتاب خود را بر شماها فرو فرستاده و او است که راستگو و نیک-خواه است، در کتاب او است گزارش شما و گزارش هر که پیش از شما و گزارش هر که پس از شماست و گزارش آسمان و زمین و اگر بیاید نزد شما کسی که شما را از آن گزارش دهد، هر آینه به شگفت آید.

قطره ای از دریا ۱۶:

انسان با هر کسی که دم خور باشد ویژگی هایشان شبیه هم می شود، چه خوب است که مانوس با قرآن باشد. کسی که قرآن می خواند از ویژگی های قرآن بهره مند می شود.

ثُمَّ أُنْزِلَ عَلَيْهِ الْكِتَابُ نُورًا لَا تَطْفَأُ مَصَابِيحُهُ وَسِرَاجًا لَا يَخْبُو تَوْفِدُهُ وَبَحْرًا لَا يُدْرِكُ قَعْرُهُ وَمِنْهَا جَا لَا يُضِلُّ نَهْجُهُ وَشِعَاعًا لَا يُظْلِمُ ضَوْؤُهُ وَفُرْقَانًا لَا يُخَمِّدُ بُرْهَانُهُ وَتَبْيَانًا لَا تُهْدِمُ أَرْكَانُهُ وَشِفَاءً لَا تُخْشَى أَسْقَامُهُ وَعِزًّا لَا تُهْزِمُ أَنْصَارُهُ وَحَقًّا لَا تُخْذَلُ أَعْوَانُهُ فَهُوَ مَعِينُ الْإِيمَانِ وَبُحْبُوحَةُ وَتَبَايِعِ الْعِلْمِ وَبُحُورَةُ وَرِيَاضِ الْعَدْلِ وَغُدْرَانُهُ وَأَثَافِي الْإِسْلَامِ وَبُنْيَانُهُ وَأَوْدِيَةُ الْحَقِّ وَغِيْطَانُهُ وَبَحْرٌ لَا يَنْزِفُهُ الْمُسْتَنْزِفُونَ وَعَيْونٌ لَا يُبْصِرُهَا الْمَاتِحُونَ وَمَنَاهِلٌ لَا يَغِيْضُهَا الْوَارِدُونَ وَمَنَازِلُ لَا يَضِلُّ نَهْجُهَا الْمُسَافِرُونَ وَأَعْلَامٌ لَا يَعْصِي عَنْهَا السَّائِرُونَ وَآكَامٌ لَا يَجُوزُ عَنْهَا الْقَاصِدُونَ جَعَلَهُ اللَّهُ رِيًّا لِعَظَمَةِ الْعُلَمَاءِ وَرَبِيعًا لِقُلُوبِ الْفُقَهَاءِ وَمَحَاجٍ لِمُطَرِّقِ الصُّلَحَاءِ وَدَوَاءً لَيْسَ بَعْدَهُ دَاءٌ وَنُورًا لَيْسَ مَعَهُ ظِلْمَةٌ وَحَبْلًا وَثِيقًا عُرْوَتُهُ وَ مَعْقِلًا مَنِيعًا ذُرْوَتُهُ وَعِزًّا لِمَنْ تَوَلَّاهُ وَسَلَامًا لِمَنْ دَخَلَهُ وَهُدًى لِمَنْ اتَّخَذَهُ بِرَّ وَعُدْرًا لِمَنْ انْتَحَلَهُ وَبُرْهَانًا لِمَنْ تَكَلَّمَ بِهِ وَشَاهِدًا لِمَنْ خَاصَمَ بِهِ وَقَلْبًا لِمَنْ حَاجَّ بِهِ وَ حَامِلًا لِمَنْ حَمَلَهُ وَمَطِيَّةً لِمَنْ أَعْمَلَهُ وَآيَةً لِمَنْ تَوَسَّمَ وَجْهَهُ لِمَنْ اسْتَلَامَ وَعِلْمًا لِمَنْ وَغَى وَحَدِيثًا لِمَنْ رَوَى وَحُكْمًا لِمَنْ قَضَى.

حضرت امیرالمومنین علیه السلام در خطبه ۱۹۸ نهج البلاغه می فرمایند:
 سپس قرآن را براو نازل فرمود:
 قرآن نوری است که خاموشی ندارد،
 چراغی است که درخشندگی آن زوال نپذیرد،
 دریایی است که ژرفای آن درك نشود،
 راهی است که رونده آن گمراه نگردد،
 شعله‌ای است که نور آن تاریك نشود،
 جداکننده حق و باطلی است که درخشش برهانش خاموش نگردد،
 بنایی است که ستون‌های آن خراب نشود،
 شفا دهنده‌ای است که بیماری‌های وحشت انگیز را بزدايد،
 قدرتی است که یاورانش شکست ندارند،
 و حقی است که یاری کنندگانش مغلوب نشوند.
 قرآن، معدن ایمان و اصل آن است،
 چشمه‌های دانش و دریا‌های علوم است،
 بوستان‌های عدل و چشمه‌های آن است،
 پایه‌های اسلام و ستون‌های محکم آن است،
 نه‌های جاری زلال حقیقت، و سرزمین‌های آن است.
 دریایی است که تشنگان آن، آیش را تمام نتوانند کشید،
 و چشمه‌ای است که آیش کمی ندارد،
 محل برداشت آبی است که هرچه از آن بگیرند کاهش نمی‌یابد،
 منزلی است که مسافران راه آن را فراموش نخواهند کرد،
 و نشانه‌هایی است که روندگان از آن غفلت نمی‌کنند،
 کوهسار زیبایی است که از آن نمی‌گذرند.
 خدا قرآن را فرو نشاننده عطش علمی دانشمندان،
 و باران بهاری برای قلب فقیهان،

و راه گسترده و وسیع برای صالحان قرار داده است.
 قرآن دارویی است که با آن بیماری وجود ندارد،
 نوری است که با آن تاریکی یافت نمی‌شود،
 ریسمانی است که رشته‌های آن محکم،
 پناهگاهی است که قلّه آن بلند،
 و توان و قدرتی است برای آن که قرآن را برگزیند،
 محل امنی است برای هر کس که وارد آن شود،
 راهنمایی است تا از او پیروی کند،
 وسیله انجام وظیفه است برای آن که قرآن را راه و رسم خود قرار دهد،
 برهانی است بر آن کس که با آن سخن بگوید،
 عامل پیروزی است برای آن کس که با آن استدلال کند،
 نجات‌دهنده است برای آن کس که حافظ آن باشد و به آن عمل کند،
 و راهبر آن که آن را به کار گیرد،
 و نشانه هدایت است برای آن کس که در او بنگرد،
 سپر نگهدارنده است برای آن کس که با آن خود را بپوشاند،
 و دانش کسی است که آن را به خاطر بسپارد،
 و حدیث کسی است که از آن روایت کند،
 و فرمان کسی است که با آن قضاوت کند.

قطره‌ای از دریا ۱۷:

دعا‌های وارده از معصومین علیهم السلام در واقع یک مکتب آموزشی
 برای تنظیم اعمال و رفتار در دنیا و آخرت می‌باشند. حضرت سجاد علیه
 السلام در دعای ۴۲ صحیفه سجادیه در واقع نقش قرآن را در زندگی دنیایی و
 آخرتی انسان تبیین می‌فرمایند.

ای خداوند تو مرا یاری دادی که کتاب تو را از آغاز تا انجام تلاوت
 کنم، کتابی که آن را همانند نوری نازل کرده‌ای و بر هر کتاب

که پیش از این نازل کرده‌ای گواهِش ساخته‌ای و بر هر سخن که گفته‌ای برتریش نهاده‌ای. فرقانی است که بدو حلال و حرامت را از هم جدا کرده‌ای. قرآنی است که بدو شرایع و احکام خویش آشکار ساخته‌ای. کتابی است که در آن برای بندگان هر چیز را واضح و روشن بیان کرده‌ای. وحی است که بر پیامبرت محمد ﷺ نازل کرده‌ای. بار خدایا، قرآن را نوری قرار داده‌ای که در پرتو آن از تاریکی‌های گمراهی و نادانی برهیم، و شفای برای هر که از سر تصدیق بر آن گوش نهد و ترازوی عدلی که زبانه‌اش از حق منحرف نشود و چراغ هدایتی که فروغ برهانش خاموشی نیست و رایت نجاتی که هر که قدم در پایش نهاد و آیین او پیشه ساخت گمراه نشود، و آنکه چنگ در دستاویز عصمتش زد، دست هلاک بدو نرسد.

ای خدایان، همچنان که ما را به تلاوت قرآن یاری دادی و به عبارات نیکویش خشونت از زبان ما برگرفتی، اینک ما را از کسانی قرار ده که در نگهداشت و حراست او، آن‌سان که در خور اوست سعی می‌ورزند و با اعتقاد به تسلیم در برابر آیات محکматаش، تو را عبادت می‌کنند و در برابر متشابهات و دلایل واضحاتش از سر تسلیم اقرار می‌نمایند. بار خدایا، تو این قرآن را بی هیچ شرح و تفسیری بر پیامبرت محمد ﷺ فرستادی و علم به شگفتی‌هایش را سراسر به او الهام فرمودی و علم تفسیر آن را به ما میراث دادی، و ما را بر آن کس که از علم قرآنش بهره‌ای نبرد برتری نهادی و ما را به شناخت قرآن توانایی بخشیدی، تا بر کسانی که یاری حمل آن را ندارند شرف و برتری دهی.

بار خدایا، همچنان که دل‌های ما را حاملان قرآن ساختی و به رحمت خود شرف و فضیلت آن به ما شناساندی، بر محمد ﷺ که خطیب قرآن است و خاندان او که خازنان علم قرآنند، درود بفرست و

ما را در زمره کسانی قرار ده که از سر صدق معترفند که قرآن از سوی
تو نازل شده، تا هیچ شک و تردید، با یقین ما معارضه نکند و چون قدم
به راه راست قرآن نهادیم هیچ چیز ما را در راه نلغزاند.

ای خدایند، همچنان که محمد ﷺ را قرآن دادی و او را چون علمی
برافراشتی تا راهنمای خلق به سوی تو باشد و به راهنمای آل محمد راه های
خشنودی خویش آشکار ساختی، پس بر محمد و خاندان او درود بفرست
و قرآن را برای ما وسیله ای ساز که بدان بر شریفترین منزل کرامت
فرا رویم و نردبانی که بدان به جایگاه امن و سلامت عروج کنیم و سبی
که بدان رهایی در عرصه رستاخیز را پاداش یابیم و دست افزاری که
بدان از نعم دارالمقام بهشت تمتع جویم.

بار خدایا، بر محمد و خاندان او درود بفرست و به یمن قرآن بار
سنگینی گناهان از دوش ما بردار و صفات و خصال نیکانمان ارزانی
دار و به راه آنان بر، که در همه حال، شب هنگام و بامداد و شامگاه، برای
رضای تو قرآن می خوانند و به کارش می بندند تا به آب رحمتش ما را از
هر آلودگی پاکیزه سازی و راه کسانی پیش رویمان گذاری که از نور
قرآن روشنائی جستند و آرزوها و خواهش های نفسانی از کارشان باز
نداشت تا به خدعه و فریب تباهشان سازد.

بار خدایا، بر محمد و خاندانش درود بفرست و قرآن را در تاریکی شب
مونس ما گردان و در برابر کشش ها و گرایش های شیطان و خاطرات
و سوسه انگیز، نگهبان ما قرار ده. و چنان کن که قرآن پاهای ما را از
سپردن راه معاصی باز دارد و زبان را از گفتن سخن باطل بی هیچ آفتی که
زبان را رسیده باشد، لال گرداند، و اعضاء و جوارح ما را از ارتکاب گناهان
مانع آید و طومار عبرت ها را که به دست غفلت پیچیده شده پیش روی ما
بگشاید تا عجایب قرآن و مثل ها و قصه های هشدار دهنده آن که کوه های

سخت از تحمل آن ناتوانند، به دلهای ما راه یابد.

بار خدایا، بر محمد و خاندان او درود بفرست و به قرآن، آراستگی ظاهر ما را دوام بخش و تناول خاطره‌های وسوسه‌انگیز از صفای ضمایر ما دور بدار و آلودگی از دلهای ما بزدای و پیوند دل ما از گناهان بگسل و پریشانی‌های ما را سامان آور و چون در گرمای طاقت‌سوز قیامت برای بازخواست به پیشگاه تومی‌ایستیم، تشنگی ما تسکین ده و در روز رستاخیز، روز وحشت بزرگ بر پیکر ما جامه ایمنی بپوش.

بار خدایا بر محمد و خاندانش درود بفرست و به یمن قرآن، بی‌نواپی ما را به بی‌نیازی جبران نمای و زندگی خوش و فراوانی نعمت و وسعت رزق به ما عطا کن و ما را از صفات ناپسند و خصال نکوهیده دور دار و از فروغلتیدن به گودال کفر و آنچه موجب نفاق است در امان دار.

بار خدایا بر محمد و خاندانش درود بفرست و چون مرگ فرارسد به مدد قرآن بر ما آسان کن اندوه جان‌کندن را و رنج نالیدن را و به تنگنا افتادن نفس‌ها را به هنگامی که جان به گلوگاه می‌رسد. ای خداوند، قبل از آنکه ما را از گور برانگیزی، ظلمت گورهای ما به قرآن روشنی بخش و از اندوه روز حساب و لحظات هول‌انگیز قیامت رهایی ده. بار خدایا، درود بفرست بر محمد بنده خود و پیامبر خود به پاس آنکه پیام توبه مردم رسانید و فرمان توبه آواز بلند در گوش خلق کشید و بندگان را اندرزهای نیکو داد.

ای خداوند! چنان کن که جایگاه پیامبر ما ﷺ در روز حشر از همه پیامبران نزدیک‌تر به تو باشد و شفاعتش از همه پذیرفته‌تر و منزلتش در نزد تو از همه فزادتر و جاه و حشمتش از همه افزون‌تر باشد. و ما را بر سنت او زنده بدار و بر دین او بمیران و در راه او سیرده و بر طریقه او روانه دار و فرمانبردار او گردان و به گروه او در آور و بر سر حوض او برواز جام او سیراب نمای.

قرآن از نگاه امام خمینی قدس سره شریف و رهبر معظم انقلاب

امام خمینی (رحمة الله عليه):

تدبر در قرآن، انسان را به مقامات بالا هدایت می کند. کسی که تفکرو تدبر در معانی قرآن کرد، در قلب آن اثر کند و کم کم به مقام متقین برسد و اگر توفیق الهی شامل حال شود از آن مقام نیز بگذرد و هریک از اعضاء و جوارح و قوای آن، آیه ای از آیات الهیه شود و شاید جزوات و جذبات خطابات الهیه او را از خود بی خود کند و حقیقت (اقرأ و اصعد) را در همین عالم دریابد تا آن که کلام را بی واسطه از متکلمش بشنود و آنچه در وهم من و تو ناید آن شود. (نشریه قرآنی سراج منیر)

بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار شرکت کنندگان در سی و یکمین دورهی

مسابقات بین المللی قرآن کریم، ۱۳/۰۳/۱۳۹۳

به شما جوانان عزیز توصیه میکنم انستان را با قرآن زیاد کنید؛ آن کسانی که با قرآن ارتباط پیدا کردند، قدر این ارتباط را بدانند؛ کسانی که قرآن را حفظ کردند، قدر این حفظ قرآن را بدانند؛ این جواهر قیمتی را برای خودشان نگه دارند؛ آن کسانی که با تلاوت قرآن مأنوسند، این رشته ی مبارک را از دست ندهند، رها نکنند؛ آن کسانی که با قرآن مرتبطند، تدبر در قرآن را، تدبر در معانی قرآن را، تعمق در مفاهیم قرآنی را، هدف خودشان قرار بدهند؛ اینها چیزهایی است که ما را قدم به قدم به قرآن نزدیک میکند. اگر با قرآن مأنوس شدیم، به قرآن نزدیک شدیم، مفاهیم قرآنی در دل ما توانست اثر بگذارد، آن وقت میتوانیم امیدوار باشیم که اُمت اسلام عزّت وعده داده شده ی از سوی خدای متعال را [به دست خواهد آورد]: **وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ**؛ (سوره مبارکه منافقین، آیه ۸) این عزّت را آن وقت خدا به اُمت اسلامی خواهد داد. اگر با قرآن مأنوس شدیم، آثار و برکات آن اینها است.

بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار قاریان، ۱۳۹۱/۰۴/۳۱

وقتی انس با قرآن پیدا شد، مجال تدبر و تأمل و تفکر در معارف قرآن به دست خواهد آمد. قرآن را نمیشود سرسری خواند و گذشت؛ قرآن احتیاج دارد به تدبر، تکیه‌ی بر روی هر کلمه‌ای از کلمات و هر ترکیبی از ترکیب‌های کلامی و لفظی. انسان هرچه بیشتر تدبر کند، تأمل کند، انس بیشتری پیدا کند، بهره‌ی بیشتری خواهد برد؛ قرآن اینجور است.

بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در مسابقات بین‌المللی قرآن کریم، ۱۳۹۱/۰۴/۰۴

خدا را شکر میکنیم که توفیق درس قرآن، انس با قرآن و تلاوت قرآن به مردم ما داده شده است. در دوران طاغوت، قرآن در کشور ما مهجور بود؛ هیچ حرکت جمعی در ترویج قرآن انجام نمی‌گرفت؛ هرچه بود، میل شخصی افراد بود. در دوران جمهوری اسلامی و حاکمیت اسلام، یکی از برنامه‌های اصلی برای مسئولین کشور، ترویج قرآن است؛ تلاوت قرآن، انس با قرآن، فهم قرآن، حفظ قرآن، جزو برنامه‌هاست؛ که خب، یکی از مظاهران هم همین مسابقات بین‌المللی است. لیکن تلاوت قرآن و قرائت زیبای آیات الهی، مقدمه است برای تدبر در قرآن. ما نمی‌خواهیم خودمان را مشغول کنیم، سرگرم کنیم به تلاوت و به قرائت قرآن و الحان قرآنی، به عنوان یک موضوع اصلی؛ این مقدمه است، این طریق است. تلاوت قرآن با صوت خوش موجب میشود که دل انسان نرم شود، خشوع پیدا کند، آماده بشود برای فهم معارف قرآنی و آیات قرآنی؛ ما به این احتیاج داریم.

بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار قاریان قرآن، ۱۳۸۹/۰۴/۲۴

من باز هم به جوانان عزیزمان توصیه می‌کنم که با قرآن انس بگیرید، با قرآن مجالست کنید. «وما جالس هذا القرآن أحد الا قام عنه بزيادة او نقصان، زیادة فی هدی او نقصان من عی»؛ هر باری که شما با قرآن نشست و برخاست

کنید، یک پرده از پرده‌های جهالت شما برداشته می‌شود؛ یک چشمه از چشمه‌های نورانیت در دل شما گشایش پیدا می‌کند و جاری می‌شود. انس با قرآن، مجالست با قرآن، تفهیم قرآن، تدبر در قرآن، این‌ها لازم است. مقدمه‌ی این کار این است که بتوانیم قرآن را بخوانیم، بتوانیم قرآن را حفظ کنیم؛ حفظ قرآن خیلی مؤثر است. جوانها، دوره‌ی جوانی را، قدرت حفظ را قدر بدانند. خانواده‌ها به کودکان خودشان حفظ قرآن را تشویق کنند، آن‌ها را وادار کنند. حفظ قرآن خیلی باارزش است. حفظ قرآن این فرصت را به حافظ خواهد داد که با تکرار آیات، در قرآن قدرت تدبر پیدا کند. این فرصت است، این توفیق است؛ این را از دست ندهید. آن‌هائی که حافظند، این نعمت بسیار بزرگ الهی را قدر بدانند؛ نگذارند حفظشان ضعیف بشود یا خدای نکرده از دست برود.

خواندن قرآن، از اول تا آخر، یک چیز لازمی است. باید قرآن را از اول تا آخر خواند؛ باز دوباره از اول تا آخر؛ تا همه‌ی معارف قرآنی یکجا با ذهن انسان آشنا شود. البته معلمینی لازمند تا برای ما تفسیر کنند، مشکلات آیات را تبیین کنند، معارف آیات و بطون آیات الهی را برای ما بیان کنند؛ این‌ها همه لازم است. اگر این‌ها شد، هرچه زمان به جلو برود، ما به جلو می‌رویم و توقف دیگر وجود ندارد.

بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار قاریان قرآن کریم، ۱۳۸۴/۰۷/۱۴

باید با قرآن انس پیدا کنید. زبان ما، زبان قرآن نیست؛ می‌توانیم به ترجمه‌ی قرآن مراجعه کنیم؛ اما عمق یابی مضامین قرآنی فقط با مراجعه‌ی به ترجمه نمی‌شود؛ کم‌اینکه با خواندن متن قرآن هم برای کسانی که می‌فهمند، همیشه به دست نمی‌آید؛ با تدبر به دست می‌آید؛ با عمق یابی به دست می‌آید. با قرآن باید مثل آینه مواجه شد؛ پاکیزه، براق و بی‌زنگار؛ تا قرآن در دل ما منعکس شود. قرآن باید در جان ما انعکاس پیدا کند؛ این همیشه و برای

همه نیست؛ برای کسانی است که دلشان را با صفای باطن و نفس پاکیزه کنند؛ با ایمان، با باور و با قبول با قرآن مواجه شوند؛ و الا کسانی که دل معاند دارند، بنای بر نشنیدن و نفهمیدن دارند، نوای قرآن، کلام قرآن و پیام قرآن در دل آن‌ها اثری نمی‌کند؛ «**وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْقِي وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قَبْلًا مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ**»؛ اگر برای برخی افراد زمین را به آسمان بدوزی، این دل ناباور و زنگار گرفته، نزدیک نمی‌شود و ایمان نمی‌آورد. لذا قرآن را هم می‌خواند، اما به قرآن نزدیک نمی‌شود.

باید به قرآن نزدیک شد. شما جوانهای عزیز و همه‌ی جوانهایی که این حرف را در سرتاسر کشور می‌شنوید، بدانید در قرآن حکمت هست، نور هست، شفاء هست. عقده‌هایی که بر اثر چالشهای موجود مادی دنیا در دل و جان انسان به وجود می‌آید، سرانگشت حکمت قرآنی می‌تواند همه‌ی این عقده‌ها را باز کند؛ این واقعیت است؛ دلها را باز می‌کند، شرح صدر می‌دهد، امید می‌دهد، نور می‌دهد، عزم راسخ برای حرکت در صراط مستقیم می‌دهد. با قرآن باید مواجه شد و این‌ها را گرفت.

بیانات رهبر معظم انقلاب در مراسم اختتامیه‌ی مسابقات قرآن، ۱۳۷۷/۰۹/۰۱

قدم اول برای عمل کامل به قرآن، آشنایی با متن قرآن است. در دوره‌ی رژیم طاغوت، مردم ما با قرآن آشنا نبودند. کسانی که می‌توانستند قرآن را از رو بخوانند آن هم به صورت غلط محدود بودند. جوانان و کسانی که در مدارس دوره‌ی پهلوی رشد پیدا کرده بودند، هیچ با قرآن آشنایی نداشتند. اگر یک وقت پدر و مادر مؤمنی داشتند، آن‌ها را در گوشه‌ای دوره‌ی قرآنی می‌گذاشتند و خودشان یاد می‌گرفتند. مدارس ما در آن روز، حامل مسئولیت تربیت قرآنی نبود؛ قرآن در فضای جامعه، غریب بود. در این شهر تهران بزرگ، دوره‌های قرآن که چند نفر دور هم می‌نشستند و استادی به آن‌ها درس می‌داد تجوید، یا قرائت محدود بودند. در شهرهای دیگر هم همین‌طور

بود. وقتی قرآن وارد جامعه می‌شود، حضور قرآن، حلاوت خود را به کامها می‌چشاند. امروز قرآن در کشور ما سیطره دارد. قدم اول، یاد گرفتن متن قرآن است و این باید روز به روز زیاد شود. اگر بخواهیم همه قرآن را بیاموزند، عده‌ای باید در اوج قرار گیرند مثل همه چیز دیگر همین‌طور که اگر بخواهید ورزش، همگانی شود، بایستی عده‌ای قهرمان را جلو چشم مردم نگهدارید. اگر بخواهید قرآن در خانه‌ها، بین بچه‌ها، بین بزرگ‌ها، بین زن‌ها و مردها رواج پیدا کند، بایستی قهرمانان قرآنی را احترام کنید. این است که ما به این‌ها احترام می‌کنیم. این‌ها حامل قرآنند، این‌ها عزیزند. زبان این‌ها عزیز است، لبها و دلهای این‌ها عزیز است؛ چون با قرآن مأنوس است. جان ما به قربان قرآن! اما اینجا تمام نمی‌شود؛ حفظ قرآن، فهمیدن مفاهیم و ترجمه‌ی کلمه کلمه‌ی قرآن، برای کسانی که به زبان عربی آشنایی ندارند، لازم است. وقتی که کلمات قرآن را فهمیدید، آن وقت تدبّر لازم است. حتی آن کسی که الفاظ عربی را هم خوب بلد است، اگر تدبّر نکند، بهره‌ی کمی از قرآن خواهد برد. در قرآن، تدبّر لازم است تدبّر یعنی اندیشیدن در مفاهیم قرآنی این سخن عمیقی است، این سخن بزرگی است؛ باید در آن تدبّر کرد. گوینده‌ی آن، ذات اقدس الهی است. کلمات آن هم مال ذات اقدس الهی است یعنی الفاظش، نه فقط مفاهیمش لذا بایستی در آن دقت کرد، باید آن را فهمید، باید در آن غور کرد. این‌ها حاصل نمی‌شود، مگر با انس با متن قرآن.

بیانات رهبر معظم انقلاب رهبر انقلاب در دیدار جمعی از بانوان اندیشمندان و سخنان بانوان در این دیدار، ۱۳۷۷/۰۷/۱۸

اصلاً تدبّر برای تفسیر کردن نیست؛ برای فهمیدن مراد است. انسان هر سخن حکیمانه‌ای را دوگونه می‌تواند تلقی کند: یکی سرسری و با سهل انگاری؛ یکی با دقت و کنجکاوانه. این اصلاً به مرحله‌ی تفسیر کردن و تعبیر کردن نمی‌رسد. تدبّری که در قرآن لازم است، پرهیز کردن از سرسری

نگریستن در قرآن است؛ یعنی شما هر آیه‌ی قرآنی را که می‌خوانید، با تأمل و ژرف‌نگری باشد و دنبال فهمیدن باشید. این همان تدبّر است و بدون اینکه نیازی به این باشد که انسان، سلايق خودش را به قرآن تحمیل کند که همان تفسیر به رأی است خواهید دید که بابهایی را از معرفت، به حسب محتوای آیه هر چه که محتوای آیه است باز می‌کند.

اشکال عمده در کار قرآن‌خوانی‌های بی‌تأمل، این است که اصلاً روی جملات درنگ نمی‌کنند. خوب؛ شما وقتی سخن حکیمی، یا سخن حکمت‌آمیزی را می‌شنوید، باید به آن دل بدهید؛ بدون دل دادن که اصلاً انسان مُراد را نمی‌فهمد. هر کتاب عادی بخصوص اگر کتاب پُر مغزی باشد، بخصوص اگر حکیم فرزانه‌ی بزرگی آن را نوشته باشد همین حالت را دارد. اگر سرسری بخوانید و رد شوید، از آن چیزی نمی‌فهمید. قرآن می‌گوید: «ما سرسری نخوانید» قرآن از عالی‌ترین مقام است؛ از قلّه‌ی معرفت عالم وجود است. این است که انسان باید تأمل کند و چون عمق این آیات و این مفاهیم، خیلی زیاد است، هرکسی تأمل کند، از آن استفاده خواهد کرد حتی خود پیغمبر خود پیغمبر هم اگر تأمل کنند که البته پیامبر و ائمه (علیهم‌السلام) همیشه قرآن را با تأمل و تدبیر می‌خواندند از قرآن استفاده می‌کنند.

البته ما هم استفاده می‌کنیم. مثل سطوح مختلف دریاست که هرکس در هر سطحی برود، بهره‌ای از آن خواهد بُرد حالا این تشبیه نارسایی است، لیکن برای تقریب به ذهن است البته هر چیزی را که انسان نفهمید، هر معنایی را که درست، سردر نیارود و ترکیب یا عبارت مشکلی بود، به تفسیر مراجعه می‌کند. منظورم این است که تدبّر، اصلاً به عالم «تفسیر به رأی» نزدیک نمی‌شود.

بیانات رهبر معظم انقلاب خطبه‌های نماز جمعه‌ی تهران، ۱۳۶۹/۰۱/۱۰

اگر در آیات قرآن تأمل نکنیم، اراده و استقامت ما قوی‌تر و بیشتر از این خواهد شد.

پیام رهبر معظم انقلاب به گردهمایی توجیهی دبیران قرآن اول دبیرستان،

۱۳۶۸/۰۷/۲۰

اِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ اَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ.

باتشکر از برادران عزیزی که این مجمع را فراهم آورده و گامی در جهت ترویج قرآن پیشتر رفته‌اند، عرض می‌کنم که این دوران، دوران قرآن است؛ زیرا پس از تجربه‌های ناموفق بشر در قرنهای بیداری و شکوفایی و جهش، یعنی پس از آنکه بشر نتوانسته است نظام زندگی انسانی و تسلا بخشی متناسب با رشد طوفانی و شگفت‌آور علم برای خود پدید آورد، اکنون راه‌ها بتدریج به طریقه‌ی توحید و راه دین می‌گراید و انسان که به پختگی نزدیک شده، آنچه را در دوران غرور جاهلانیه‌ی آغاز شکوفایی علم به فراموشی سپرده، دوباره باز می‌جوید و این در همان دورانی است که دین در نقطه‌یی از جهان به حاکمیت رسیده و با انقلابی عظیم و استثنایی، زمام زندگی میلیون‌ها انسان را به دست گرفته است. پس، امروز فرصتی تاریخی و استثنایی است؛ برای اینکه قرآن در هدایت فکر و عمل انسانها، قدرت و چیره‌گی خود را نشان دهد. اما این متوقف است بر اینکه ما خود، به چشمه‌ی جوشان معارف و هدایت قرآن دست یابیم، قرآن را بفهمیم، در آن تدبیر کنیم، آن را محور بحث و فحص سازیم و در اعماق آن غور کنیم. واقعیت تلخ این است که قرآن هنوز در جامعه‌ی ما، یک امر عمومی نشده است. همه به قرآن عشق می‌ورزند و احترام می‌کنند؛ اما عده‌ی کمی همواره آن را تلاوت و عده‌ی کمتری در آن تدبیر می‌کنند.

برای رفع این نقیصه که کاری ممکن و روان است، در گام اول باید جوانان و نوجوانان را با متن و ترجمه‌ی قرآن آشنا کرد و از شربت گوارا و حیات بخش قرآن، به ذائقه‌ی آنان چیزی چشانید... و این، همان کاری است که شما اینک آغازکننده‌ی آن خواهید شد.

شما را به ادامه‌ی این راه و تقویت و پیگیری روز به روز آن، دعوت و توصیه می‌کنم و از خدا برای شما توفیق و هدایت و کمک می‌طلبم.

سخن متفکران جهان در باب قرآن و تدبیر در آن

قرآن از نگاه متفکران و دانشمندان غیر مسلمان

توجه به نظرات بعضی از دانشمندان غربی در مورد قرآن بسیار تامل برانگیز است در این بخش نظرات چند تن از این دانشمندان را از کتاب «قرآن از دیدگاه ۱۱۴ دانشمند» نوشته آقای محمد مهدی علیقلی نقل می کنیم.

گوته شاعر و نویسنده معروف آلمانی: سالیان دراز کشیشان ما را از پی بردن به حقایق قرآن مقدس و عظمت آورنده آن دورنگه داشتند؛ اما هر قدر که ما قدم در جاده علم و دانش نهادیم و پرده تعصب را دریدیم، عظمت احکام مقدس قرآن، بهت و حیرت عجیبی در ما ایجاد نمود. به زودی این کتاب توصیف ناپذیر، محور افکار مردم جهان می گردد.

آلبرت انیشتاین: قرآن کتاب جبریا هندسه نیست، مجموعه ای از قوانین است که بشر را به راه صحیح، راهی که بزرگ ترین فلاسفه و دانشمندان دنیا از تعریف و تعیین آن عاجزند، هدایت می کند.

ویل دورانت، دانشمندان امریکایی شرق شناس: در قرآن، قانون و اخلاق یکی است. رفتار دینی در قرآن، شامل رفتار دنیوی هم می شود و همه امور آن از جانب خداوند و به طریق وحی آمده است. قرآن در جان های ساده عقایدی آسان و دور از ابهام پدید می آورد که از رسوم و تشریفات ناروا آزاد است. پروفیسور آرتور آبربی که یکی از مترجمان مشهور قرآن به زبان انگلیسی است می گوید: زمانی که به پایان ترجمه قرآن نزدیک می شدم، سخت در پریشانی به سر می بردم، اما قرآن آن چنان آرامش خاطری به من می بخشید که برای همیشه به خاطر خواهم داشت. من در حالی که مسلمان نیستم، قرآن را خواندم تا آن را درک کنم و به تلاوت آن گوش دادم تا مجذوب آهنگ های نافذ و مرتعش کننده اش شوم و تحت تاثیر آهنگش قرار گیرم و به کیفیتی که مسلمانان واقعی و نخستین داشتند، نزدیک گردم تا آن را بفهمم. لئو تولستوی، نویسنده معروف روسی: هر کس که بخواهد سادگی و

بی‌پیرایگی اسلام را دریابد، باید قرآن مجید را مورد مطالعه قرار دهد. در قرآن قوانین و تعلیمات حقیقی احکام آسان و ساده برای عموم بیان شده است. آیات قرآن به خوبی بر مقام عالی اسلام و پاکی روح آورنده‌اش گوهی می‌دهد. دکتر هانری کربن، اسلام‌شناس معروف فرانسوی، سخن جالبی درباره قرآن دارد. وی می‌گوید: اگر قرآن خرافی بود و از جانب خداوند نبود، هرگز جرات نمی‌کرد که بشر را به علم و تعقل و تفکر دعوت کند. هیچ اندیشه‌ای به اندازه قرآن محمد ﷺ انسان را به دانش فران خوانده است تا آن جا که نزدیک به نه صد و پنجاه بار در قرآن از علم و عقل و فکر سخن رفته است.

ارنست رنان فیلسوف معروف فرانسوی: در کتابخانه من هزاران جلد کتاب سیاسی، اجتماعی، ادبی و وجود دارد که هرکدام را بیش از یک بار نخوانده‌ام، اما یک جلد کتاب هست که همیشه مونس من است و هر وقت خسته می‌شوم و می‌خواهم درهایی از معانی و کمال به رویم باز شود، آن را مطالعه می‌کنم. این کتاب، قرآن کتاب آسمانی مسلمانان است.

مهاتما گاندی رهبر فقید هند: از راه آموختن علم قرآنی، هرکس به اسرار وحی و حکمت‌های دین، بدون داشتن هیچ خصوصیت ساختگی دیگری پی می‌برد. در قرآن هیچ اجباری برای تغییر دین و مذهب انسان‌ها دیده نمی‌شود. قرآن به راحتی می‌گوید هیچ زور و اکراهی در دین وجود ندارد»

معرفی مراکز آموزش مفاهیم قرآن و روش های تدبیر در قرآن

در انتها چندین مرکز آموزشی و تبلیغی «تدبیر در قرآن» و سایتهای مربوطه معرفی می شود انشاالله که خداوند به همه ما توفیق کسب فیض از محضر قرآن را عطا بفرماید.

جامعه القرآن الکریم و اهل بیت (علیهم السلام)

<http://www.jqk.ir/>

موسسه قرآن و عترت رهپویان

<https://tadabor.ir/>

امام رضا علیه السلام (حجة الاسلام الهی زاده)

<http://tadabbor.in/>

موسسه تدبیر در کلام وحی (حجة الاسلام صبوحي)

<http://www.mftqs.ir/>

موسسه تدبیر در قرآن و سیره (حجة الاسلام مهدی مقامی)

<http://www.mftqs.ir/>

موسسه رهپویان سید الشهدا

<http://rahpooyan.ac.ir/>

مجمع مدارس دانشجویی قرآن و عترت (علیهم السلام) دانشگاه تهران

<http://www.quranetratschool.ir/>

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

۰۲۱-۸۸۵۳۶۷۹۵